

2.3 Redeneeroefening en aandachtspunten bij de WAAROM- en WAARTOE-vraag

De eerste en tweede redeneeroefening staan bij elkaar aan het einde van dit hoofdstuk, want ze hebben beide betrekking op de inhoudelijke dimensie. Doe de oefeningen niettemin apart van elkaar, liefst ook met enige tijd er tussen. Het gaat hier immers om verschillende manieren van denken. De WAAROM- en WAARTOE-vraag hebben betrekking op het vertrekpunt en het einde van je veranderverhaal. In die zin horen ze bij elkaar en liggen ze in elkaars verlengde, althans als het goed is. Ze betreffen de grotere beweging die – in een krachtige redenering – buiten je organisatie(onderdeel) begint en ook buiten eindigt.

Neem voor het oefenen met redeneren een lopende verandering in gedachten, liefst een waar je zelf een rol in vervult. Wil je ook de consistentie van je inhoudelijke redenering beoordelen, ga dan bij de oefening in paragraaf 2.4 verder met dezelfde verandering die je hier kiest. Beantwoord de vragen vanuit je eigen perspectief. Denk niet in goed of fout, noteer wat deze vragen bij jou oproepen. Waarschijnlijk geven andere betrokkenen andere antwoorden. Laat dat voor wat het is. Voor de eerste versie van jouw veranderverhaal zijn je eigen antwoorden waar het om gaat. In hoofdstuk 7 staan oefeningen om samen met anderen te redeneren en om vanuit het perspectief van anderen te redeneren.

Naast antwoorden levert deze oefening ook ontdekkingen op. Bijvoorbeeld dat de richting van de verandering nog abstract is of dat je die überhaupt moeilijk kunt verwoorden, of dat die weinig aansprekend is. Of dat aanleiding en doel niet op elkaar aansluiten. Of dat niet duidelijk is wat de buitenwereld van de verandering merkt. Deze ontdekkingen helpen om verder te komen in de verandering, bijvoorbeeld doordat je weet waar je precisie in je redenering kunt aanbrenge. Of waar je met anderen over van gedachten wilt wisselen. Noteer je ontdekkingen apart van de antwoorden. Gebruik hiervoor tabel 2.1 of het formulier dat je kunt downloaden van verandersneller.nl.

Streef niet naar perfectie; verandering betreft per definitie een situatie die nog niet af is. Streef wel naar tijdelijk bruikbare antwoorden en voor jou betekenisvolle ontdekkingen. Redeneren helpt om een goed veranderverhaal te ontwikkelen. Een veranderverhaal is altijd een momentopname. Het bevat daardoor ook de huidige dynamiek van bijvoorbeeld onrust, druk, zoeken of verlangen. Bij het redeneren met de WAAROM- en WAARTOE-vraag zijn de volgende aandachtspunten bruikbaar:

- 1 Een krachtig antwoord op de WAAROM- en WAARTOE-vraag heeft een link met de buitenwereld, zoals klanten, burgers, afnemers en de samenleving.
- 2 Het WAAROM onderbouwen met feiten en cijfers helpt om het antwoord op deze vraag concreet te maken. Eén feit is eerder een incident. Meer feiten, liefst uit verschillende bronnen, leveren een sterkere onderbouwing.
- 3 Een omgevingsanalyse is een sterk hulpmiddel om de WAAROM- en WAARTOE-vraag te beantwoorden. Welke economische, politieke, technische en maatschappelijke ontwikkelingen zijn relevant voor de organisatie? Welke ontwikkelingen zijn aan de orde bij partijen waarmee directe interactie plaatsvindt, zoals klanten, burgers, eigenaren, leveranciers, brancheorganisaties, werknemersorganisaties, overheidsdiensten en belangengroepen.
- 4 Met drie keer de WAAROM-vraag stellen, dat wil zeggen: doorvragen op het eerste en tweede antwoord op de WAAROM-vraag, krijg je de echte aanleiding om te veranderen.
- 5 Drie keer de *zodanig dat*-vraag stellen bij het beantwoorden van de WAARTOE-vraag, maakt zichtbaar wat klanten of burgers gaan merken van de verandering.
- 6 Er bestaat een inzichtelijke samenhang tussen het antwoord op de WAAROM-vraag en het antwoord op de WAARTOE-vraag.

Vraag	Antwoord	Ontdekking
<p><i>Waarom veranderen?</i> Benoem de aanleiding van de verandering. Het antwoord geeft aan wat maakt dat veranderen nodig, wenselijk of zinvol is.</p>		
<p><i>Waarom veranderen?</i> Benoem het doel van de verandering. Het antwoord geeft aan wat je kunt bereiken of wat je nastreeft.</p>		

Tabel 2.1: Antwoorden en ontdekkingen bij de waarom- en waarom-vraag